

Jaarverslag 2009

Inhoud

1. Resultaten/cijfers
2. Maatwerk en programmavoorstel Stichting Duurzame Terugkeer
3. Investeringstrajecten partnerondersteuning en dienstreizen
4. Voorlichting en partnerbezoeken Nederland
5. Beyond Borders project
6. Europees Terugkeer Fonds
7. ERSO
8. Stafsamenstelling
9. Financieel jaaroverzicht

1. Resultaten

1.1 Aantal aanmeldingen en teruggekeerden met bemiddeling 2009

Land	Aantal nieuwe aanvragen 2009	Aantal dossier teruggekeerd met bemiddeling	Aantal personen Teruggekeerd met bemiddeling
Angola	10	11 (1 uit 2008)	15
Burundi	10 (17 personen)	4	4
Guinee	8	1	1
Armenië	8	3	3
Sierra Leone	7	3	3
Afghanistan	7	2	2
Nigeria	2	1	1
Filippijnen	1 (5 personen)	1	5
Servië	1 (5 personen)	1	5
Azerbeidzjan	4	1	1
Mongolië	5	5	5
Suriname	3	1	1
Georgië	1	0	
Congo	1 (7 personen)	0	
Kameroen	2	0	
Togo	2	1	1
Rwanda	2 (2 personen)	0	
Ethiopië	2	0	
Algerije	2 (5 personen)	0	
Uganda	2	0	
Senegal	2	1	1
Gambia	1	0	
Niger	1	0	
Egypte	1	1	1
Ghana	1	0	
Tunesië	1 (2 personen)	0	
Vietnam	1	0	
Nepal	1	0	
	89	37	49

1.2 Aantal in behandeling en reden van afsluiting 2010

Aantal in behandeling	Aantal ingetrokken door MbT	Aantal terugkeer zonder bemiddeling	Wel assistentie geen terugkeer	Ingetrokken door cliënt	Terug met bemiddeling
151	36	4	3	10	37

Naast bovenstaande cijfers zijn er tevens 49 'losse' (aan)vragen gedaan. Qua aanvragen voor terugkeer, kwamen er ook vragen voor landen waarvoor wij geen bemiddelingsmogelijkheden hebben, zoals China en Irak. Doorverwijzing en advisering is dan de gehanteerde werkwijze.

Het aantal teruggekeerden met bemiddeling is dit jaar gestegen van 15 naar 37 dossiers. Dit betrof 49 personen.

Maatwerk 'leefde' van overbruggingsfinanciering en is daardoor terughoudend geweest in de ontwikkeling van nieuw en uitgebreid voorlichtingsmateriaal. Komend jaar verwacht Maatwerk door o.a. de uitbreiding van voorlichtingsactiviteiten een hoger aantal aanvragen te krijgen.

2. Maatwerk en programmavoorstel Platform Duurzame Terugkeer

Begin 2009 ontving MbT een eerste reactie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken op het voorstel van het Platform Duurzame Terugkeer (PDT) dat in oktober 2008 is ingediend. De reactie betrof een breed aantal vragen en opmerkingen die vervolgens binnen het Platform besproken zijn. In mei van het jaar is er een herzien voorstel naar het Ministerie verstuurd. In juli is daar vervolgens reactie opgekomen waarop het platform gezamenlijk in augustus een 3^e herziene versie heeft verstuurd. Tevens startten de onderhandelingen met DT&V over samenwerking en het opstellen van een convenant inzake samenwerking en informatie-uitwisseling. In november ontving het Platform de toekenning van financiering van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de duur van één jaar. Het Ministerie van Justitie kon voor 2010 haar financiering aan het voorstel niet toekennen wegens het ontbreken van middelen. In december is de toezegging van het Ministerie van Justitie ontvangen waarin een overtuigende intentie is uitgesproken dat afhankelijk van de behaalde resultaten in het eerste jaar, zij de bijdrage voor het tweede jaar toekennen.

Vanuit Maatwerk is er gedurende dit jaar een ondersteunende rol richting het Platform Duurzame Terugkeer geboden. Marieke van der Vliet heeft de rol als secretaris op zich genomen en taken als notuleren, correspondentie, organisatie en facilitatie vervuld.

3. Investeringsprojecten, partnerondersteuning, dienstreizen

Guinee

In maart is Will de Wolf van Cordaid naar Guinée afgereisd voor een partneridentificatiemissie. Caritas Guinée, waarmee eerder werd samengewerkt, beschikte niet meer over de capaciteiten om op adequate wijze de uitvoering en beheer van het

terugkeerproject te realiseren. Will de Wolf heeft tijdens deze reis de organisatie 3AEntreprise in Conakry als geschikte partner geïdentificeerd. De organisatie 3AE richt zich met name op jongeren die een eigen micro-onderneming willen opzetten. Hun steun concentreert zich op scholing, training en individuele begeleiding bij de opzet van de onderneming. Caritas België werkte al samen met 3AE en heeft goede ervaringen met deze organisatie. Marieke van der Vliet heeft na deze identificatiemissie, de samenwerking tussen MbT en 3AE verder vormgegeven. Door de gewelddadige opstanden die begin 2009 in Conakry opblaaiden, was het aantal vrijwillige terugkeerders beperkt.

Sierra Leone

In maart is Janko van der Werf naar Sierra Leone gereisd om de voortgang met de partner Christian Brothers (CB) te bespreken en de progressie van de terugkeerders te bepalen. Er is met de sociaal werker James Sandi en de directeur Brother Augustine Williams intensief gesproken over de volgende onderwerpen: mogelijkheid kennisfunctie van CB, gebruik monitoringsformat, voortgang microkredietprogramma, trainingsprogramma, individuele begeleiding en de voorbereiding van de volgende projectfase.

De reis is afgestemd met de reis die SAMAH in het voorjaar van 2009 maakte. SAMAH initieerde de uitzending van Mamoud Kamara, die via het Temporary Return of Qualified Nationals (TRQN) programma van IOM een half jaar bij de Christian Brothers heeft meegewerkt aan de versterking van de zelforganisatie YOS. De bijdrage van Mamoud Kamara aan de jongerenorganisatie van terugkeerders is positief geëvalueerd (zie punt 5 Beyond Borders).

Robert van de Griend, een journalist van Vrij Nederland vergezelde de reis om een artikel te schrijven over terugkeer naar Sierra Leone. Deze journalist had n.a.v. het volgen van een Sierra Leonese terugkeerder een artikel geschreven waarin het werk van MbT en de Sierra Leonese partner op een zinvolle wijze is neergezet. In juni is dit uitgebreide artikel in VN verschenen. (zie <http://www.vn.nl/Standaard-media-pagina/UitgeprocedeerdEnDan.htm>)

Vanuit ERSO-Refugee Action is een Britse collega meegereisd om te leren en te ervaren hoe begeleiding van een lokale partner in Sierra Leone plaatsvindt.

Angola

In mei is vanuit Angola een werkbezoek aan Nederland gebracht. Doel van het bezoek was om de case manager Avelino Capaco nader kennis te laten maken met de problematiek van asielzoekers en vluchtelingen in Nederland. Daarbij had de casemanager de mogelijkheid om bij verschillende Perspectiefprojecten Angolezen te informeren over de (on)mogelijkheden bij terugkeer en de begeleiding en werkwijze van de Angolese partner JMJ.

Er is tijdens zijn bezoek een discussieavond georganiseerd waarbij de journaliste Femke van Zeijl, de Angola kenner Bob van der Winden (voormalig directeur NIZA) en de case manager uit Angola onder leiding van Paula Patricio in discussie gingen over de situatie “een half jaar na de verkiezingen”. Het publiek trok zo’n 50 mensen waarvan een deel van Angolese afkomst.

De casemanager bleek na zijn bezoek aan Nederland ongeschikt voor het verrichten van zijn taken. Zijn werk is vervangen door een tijdelijke case manager Lino Alberto. Lino Alberto is een Angolese Nederlander die half 2009 terugkeerde naar Angola. Deze casemanager heeft na een uitgebreide screening de begeleiding van terugkeerders voor een half jaar op zich genomen.

Ondertussen heeft Bob van der Winden een verkenningsmissie voor Maatwerk uitgevoerd. Tijdens zijn verblijf in Angola heeft hij onze partner JMJ bezocht en een aantal andere ngo’s

gesproken over de problematiek van terugkeerders en het beheer van ons terugkeerproject. Doel van deze missie was om vanuit een relatief neutrale visie te beoordelen en te bepalen welke ngo in Angola geschikt is voor het beheer en de uitvoering van ons terugkeerproject. Van der Winden concludeerde dat JMJ, de partner die in 2008 tijdens de dienstreis van Eva van Gestel is geïdentificeerd, de geschiktste partner was om de uitvoering van het project te realiseren. Een nieuwe additionele Terms of Reference is opgesteld en JMJ is ervan overtuigd geraakt dat de casemanager door JMJ zelf moet worden aangestuurd. JMJ heeft eind 2009 de casemanager Victor Barbosa, een persoon met jarenlange ervaring op het gebied van volwasseneneducatie, aangenomen die gedurende het komende jaar de begeleiding van terugkeerders op zich zal nemen. Tevens zal deze casemanager een start maken met het ondersteunen van een zelforganisatie van teruggekeerde Angolezen.

Burundi

In april zijn Godefroid Nimbona en Joep van Zijl vanuit Cordaid Nederland naar Burundi gereisd. Ze hebben daar met onze partner Ligue Iteka gesproken over voortgang van het project en tevens hebben ze een eerste oriëntatie gedaan op mogelijke samenwerking met HealthNet TPO. Marieke van der Vliet heeft vervolgens in samenwerking met HealthNet TPO de mogelijkheden voor een verbreding van de samenwerkingsstructuur in Burundi nader onder de loep genomen.

Kameroen

In oktober heeft Marieke van der Vliet op uitnodiging van Caritas België een reis naar Kameroen gemaakt waar ze kennis heeft gemaakt met de partnerorganisatie CCEY-CA die tot nu toe terugkeerders vanuit België begeleidt. CCEY-CA heeft een kredietprogramma en verstrekt individuele begeleiding bij het starten van een eigen bedrijf. Tijdens de reis zijn begeleidingsmethoden en procedures besproken. Tevens is er een bezoek gebracht aan een aantal terugkeerders die door CCEY-CA zijn ondersteund, waardoor er een adequaat beeld is ontstaan inzake aanpak en resultaten. Daarnaast heeft Marieke verschillende (overheids)projecten bezocht gericht op economische ontwikkeling. Maatwerk heeft hiermee goede kennis in huis over de mogelijkheden in Kameroen en kan de bemiddeling en partnerondersteuning van CCEY-CA verder versterken.

Conferentie Buenos Aires

In juli heeft Marieke van der Vliet deelgenomen aan een conferentie in Buenos Aires die in het teken stond van het LATAM programma, een programma van onze Spaanse ERSO partner Accem, gericht op terugkeer naar Latijns Amerika. De conferentie stond in het teken van terugkeer naar en migratie van verschillende Latijns Amerikaanse landen. Het doel was om de eerste LATAM projectperiode (lopende van 2007 tot 2009) en het vervolg van LATAM te bediscussiëren. Tijdens deze conferentie zijn de verschillende werkwijzen van deelnemende partnerorganisaties binnen het LATAM project besproken. De nadere kennismaking met Latijns Amerikaanse partners hebben geleid tot eventuele samenwerking en terugkeerbegeleiding vanuit Nederland naar de deelnemende landen uit Latijns Amerika.

Van alle dienstreizen zijn uitvoerige verslagen gemaakt.

Deelname Partnerdagen Caritas België

Janko van der Werf en Marieke van der Vliet hebben deelgenomen aan de partnerdagen in september georganiseerd door Caritas België. Maatwerk had hierbij de gelegenheid nader kennis te maken met partners uit Oost Europa en Franstalig Afrika. Casuïstiek en begeleidingsmethodiek zijn intensief besproken en uitgewisseld.

Partnernieuwsbrief.

In oktober is er een eerste speciale partnersnieuwsbrief uitgegeven. Specifieke informatie over achtergronden van vluchtelingen en asielzoekers zijn in deze brief beschreven. Partners zijn aan elkaar voorgesteld en cases zijn beschreven. Door de nieuwsbrief krijgen partners beter zicht op onze werkwijze, specifieke omstandigheden van de doelgroep in Nederland en ons internationale netwerk.

4. Voorlichting en partnerbezoeken Nederland

Door de ongewisse toekomst van Maatwerk, het uitblijven van toekenning van financiering in 2009 en daarmee het beperkte budget, kon Maatwerk zich niet volledig richten op de geplande voorlichtingsactiviteiten. De volgende activiteiten zijn in dit teken wel verricht:

- 2 nieuwsbrieven zijn er verstuurd.
- Voorlichting aan TiP, illegalen opvang HVO Querido, Regenboog, ROS.
- Deelname aan het PMZV (Platform Migranten Zonder Verblijfsvergunning) van LOS.
- Tweetal voorlichtingen over terugkeer naar Sierra Leone bij VW Den Haag en VW Zwolle.
- Deelname publieke DT&V dag georganiseerd in mei te Den Haag.
- Deelname Afrikadag, georganiseerd door de Wianda stichting, in april te Eindhoven.
- Presentatie tijdens de COS-Alkmaar dag "Oog voor de kracht van migratie" in september te Amsterdam.
- Deelname aan het Landelijk Platform Terugkeer (LPT) overleg in maart en september.
- Deelname aan IOM partnerdagen in november waar de IOM missie uit Sierra Leone en Angola aanwezig waren.

5. Beyond Borders

Samenwerking met SAMAH in het Beyond Borders project liep in september ten einde; de financiering van Beyond Borders liep tot september 2009. Met de beëindiging van deze financiering had ook SAMAH zelf geen financiering meer voor de uitvoering van vervolgprogramma's.

In het najaar is het Beyond Borders project geëvalueerd. Belangrijkste conclusies voor Maatwerk uit dit rapport waren:

- De terugkeerbegeleiding in Nederland, zoals gerealiseerd binnen Beyond Borders heeft met name een psychologisch effect, de jongeren kunnen zich zodoende psychisch goed voorbereiden op hun terugkeer naar hun land van herkomst
- Geef jongeren een realistische tijdsperiode om hun terugkeer voor te bereiden, gebruik een realistische periode waarin jongeren zelf na kunnen gaan wat ze bij terugkeer kunnen gaan doen. Dit zorgt dat de *mindset* van jongeren meer gericht is op hun toekomst in hun land van herkomst
- Peer educatie is een effectieve manier gebleken om jongeren in hun land van herkomst steun te bieden. De peergroep YOS in Sierra Leone is daar een goed voorbeeld van. Maatwerk zal in de toekomst deze vormen van peer educatie in de landen van herkomst waar mogelijk versterken en ondersteunen.
- Capaciteitsopbouw, waaronder kennisoverdracht inzake asielbeleid in Nederland en de specifieke problematiek van teruggekeerde jongeren, zijn een belangrijk onderdeel en is zeer effectief geweest bij de partnerorganisatie in Sierra Leone.

Maatwerk voelt zich gesterkt door de aanbeveling inzake peer educatie en capaciteitversterking en zal deze aspecten continueren en versterken in haar lopende programma.

De onderzoeksmethodiek die voor deze evaluatie is gehanteerd, de zogenoemde 4^e generatie methoden waarbij claims, concerns en issues onderling zijn bediscussieerd, is een vernieuwende methode die door Maatwerk is geapprecieerd. Het Maatwerkteam mist in het eindrapport een constructief kritische analyse over de werkwijze en uitkomsten van het project. Diversiteit aan standpunten en nieuwe zienswijzen zijn ook in mindere mate weergegeven.

Maatwerk heeft aan het Beyond Borders project een financiële bijdrage geleverd van 20.000 Euro. Dit bedrag is rechtstreeks via Cordaid gefinancierd.

6. Europees Terugkeer Fonds ETF

In maart heeft MbT in samenwerking met SMS het projectvoorstel 'Terugkeer en reïntegratie van ongedocumenteerden' ingediend bij het Europees Terugkeer Fonds (ETF) via het Ministerie van Justitie. Het project is bedoeld om binnen migrantenorganisaties *native counselors* op te leiden. SMS is hierbij verantwoordelijk voor de begeleiding en het opleiden van leden van migrantenorganisaties tot *native counselors*. De *native counselors* kunnen binnen hun migrantenorganisatie op laagdrempelige wijze informatie verstrekken over terugkeer en reïntegratie. Met dit project bereiken we een nieuwe doelgroep, die hiervoor niet actief geïnformeerd werd over de (on)mogelijkheden van terugkeer en reïntegratie in hun land van herkomst. Maatwerk is in dit project verantwoordelijk voor de capaciteitsversterking van partners in het Zuiden. Partners worden voorbereid op het begeleiden van ongedocumenteerden, een groep die zijn eigen specifieke problematiek kent.

In juni 2009 ontvingen we een eerste reactie van het ETF met aanvullende vragen die dezelfde maand zijn beantwoord. In september ontvingen we de financiële toekenning voor de periode van 18 maanden (1 juli 2009 t/m 31 december 2010).

7. European Reintegration Support Organisations (ERSO)

In mei is de ERSO conferentie met de naam "Keep on Ersoing" in Brussel georganiseerd met als doelstelling de lessons learned en best practises van de afgelopen periode te delen met alle ERSO partners. Naast de Europese partners waren ook 6 partners uit de zogenaamde herkomstlanden aanwezig. Verschillende workshops over psychische gezondheidszorg, kredietprogramma's en sociale reïntegratie droegen bij aan het vergroten van ieders kennis. Daarbij ging een belangrijk onderdeel van de conferentie over de vervolgfase van ERSO. Het bestuur van ERSO heeft de kansen en mogelijkheden voor de 3^e ERSO fase bediscussieerd.

In augustus is in Wenen een afsluitende bestuursbijeenkomst gehouden van de ERSO 2 fase waaraan Eva van Gestel namens Maatwerk heeft deelgenomen. Tijdens de bijeenkomst is de 2^e ERSO fase intern geëvalueerd.

Sterke punten van de afgelopen periode werden als volgt benoemd:

- Samen sta je sterk: samen beschik je over een uitgebreid partnernetwerk, meer kennis en ervaringen die je deelt waardoor je werk effectiever kan verrichten.
- Strategische positie binnen ERSO is sterker: als deelnemer van een Europees netwerk sta je sterk richting onder andere de subsidiegevers. Je laat zien dat je activiteiten niet

alleen en langs elkaar heen verricht, maar dat je ervaringen deelt en duplicatie voorkomt.

- Gebruik van elkaars partnernetwerk, en het *focal point* systeem was zinvol.
- Casemanagers/social workers hebben veel gehad aan wederzijdse ontmoetingen en informatieuitwisseling.
- Stages en bijeenkomsten hebben geleid tot uitbreiding van elkaars netwerk en de laagdrempelige toegang tot elkaar.

Aandachtspunten:

- Meer aandacht aan de inhoudelijke kant van de samenwerking en de partners in landen van herkomst. Het accent lag nu veel bij de beheersbaarheid van het project. De ERSO website betrof ook veel aspecten inzake beheersbaarheid. Er had op verschillende terreinen meer kunnen worden ingespeeld op inhoudelijke vraagstukken.
- Focal point systeem kent bureaucratische kanten, voor sommige partners in herkomstlanden was de financiële afwikkeling te bewerkelijk.
- Meer aandacht voor partnerversterking is aan te bevelen

Tijdens de conferentie is een eerste aanzet gegeven voor de aanvraag van vervolgfianciering. Waar in de eerste 2 ERSO fases de nadruk lag op versterking van het Europese netwerk, willen we in de komende fase de nadruk leggen op versterking van de partners in herkomstlanden.

Naar aanleiding van deze conferentie zijn er Concept Notes geschreven voor indiening bij de Western Migration Route en de Eastern Migration Route bij EuropeAid, bij het *Thematic programme of cooperation with third countries in the areas of migration and asylum* van de Europese Unie. Maatwerk bij Terugkeer heeft in nauwe samenwerking met andere ERSO leden, de Concept Note voor de Western Route geschreven. Deelnemende organisaties aan deze Western Migration Route zijn Caritas België, Caritas Oostenrijk en Accem Spanje. Op 13 november is door Caritas Oostenrijk de Concept Note officieel ingediend. Caritas Oostenrijk heeft tevens een voorstel binnen de Eastern Migration Route ingediend.

8. Stafsamenstelling:

Janko van der Werf	- Oost Europa en Engelstalig Afrika
Marieke van der Vliet	- Franstalig Afrika, secretaris Platform Duurzame Terugkeer
Eva van Gestel	- Portugeestalig Afrika en Azië
Henk Hofste	- Interim coördinator tot 1 juli 2009
Joep van Zijl	- Ad-interim coördinator als gedelegeerd bestuurder (vanaf 1 juli)

Coördinator Henk Hofste heeft in juli afscheid genomen om een functie bij het Liliane Fonds te vervullen. In mei is de sollicitatieprocedure voor een nieuwe coördinator gestart. Hierop zijn 7 reacties ontvangen waarvoor begin juli 3 sollicitanten voor een eerste gesprek zijn uitgenodigd. Half juli is met één kandidaat een tweede gesprek gevoerd. In juli is deze kandidaat, Lenie van Goor, benoemd tot coördinator. Door het uitblijven van de officiële toekenning vanuit het Ministerie voor de periode van 2 jaar, kon aan Lenie in 2009 nog geen contract worden aangeboden.

9. Bestuur

Het bestuur was dit jaar vertegenwoordigd door gedelegeerd bestuurder Han Baartmans van VluchtelingenWerk Nederland en Joep van Zijl van Cordaid. Het bestuur is dit jaar 4 keer in vergadering bijeen geweest. Zodra goedkeuring verkregen is op het projectvoorstel van Maatwerk bij Terugkeer, als onderdeel van het totale programma van het Platform Duurzame Terugkeer, zullen een aantal nieuwe organisaties toetreden tot het bestuur van de stichting. Daarnaast heeft het bestuur regelmatig overleg gevoerd met de staf over de voortgang van MbT en het Platform Duurzame Terugkeer.

10. Financieel jaarverslag

Kan opgevraagd worden bij Lenie van Goor, coördinator MbT.